

INCAPACITACIÓ I NOMENAMENT DE TUTORS

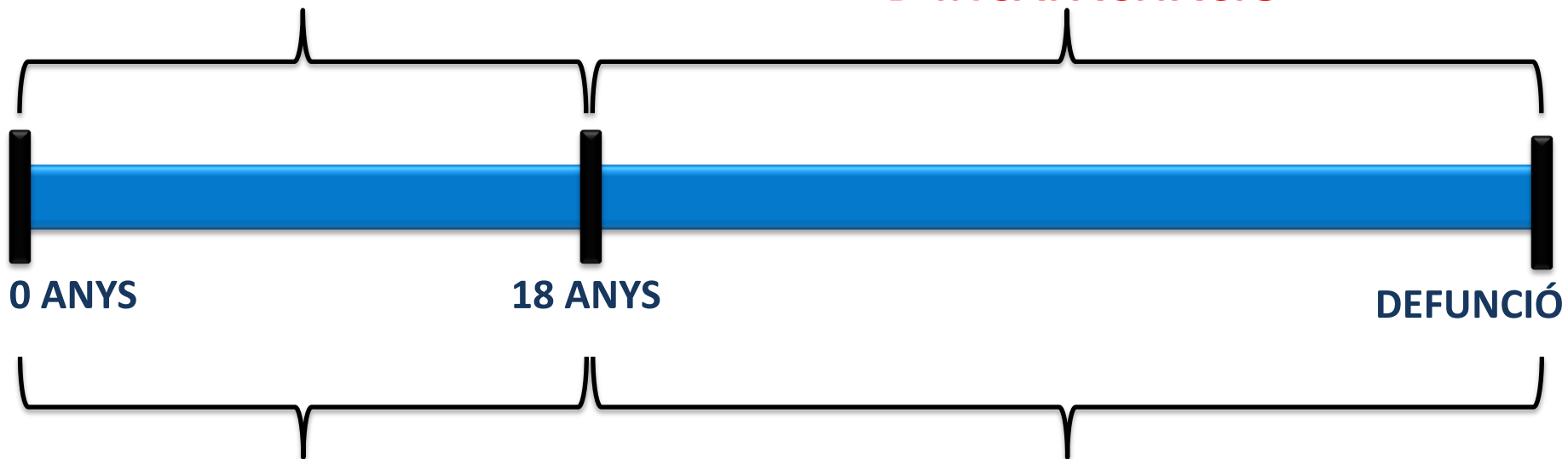
PLANIFICACIÓ DE L'HERÈNCIA

INCAPACITACIÓ (MODIFICACIÓ DE LA CAPACITAT) I NOMENAMENT DE TUTORS

INSTITUCIONS DE PROTECCIÓ DE LA PERSONA

MENORS AMB O SENSE CAUSA D'INCAPACITACIÓ

MAJORS D'EDAT AMB CAUSA D'INCAPACITACIÓ

· POTESTAT PARENTAL

- POTESTAT PARENTAL PRORROGADA**
- TUTELA**
- CURATELA**
- DEFENSOR JUDICIAL**
- GUARDA DE FET**

PRÒRROGA DE LA POTESTAT PARENTAL (art. 236-33) I TUTELA (art. 222-1 i ss. CCCat)

- Són dues figures pensades per protegir persones a qui es declara amb una **incapacitat total**. La incapacitat *total* s'entén com la impossibilitat d'autogovernar-se en 2 àmbits:
 - a) Personal
 - b) Patrimonial
- Les persones encarregades de vetllar per la persona incapacitada quan esdevé major d'edat són preferentment els **progenitors** per mitjà de la **pròrroga de la seva potestat**. Quan els progenitors són morts o no poden exercir la seva potestat parental, correspon al **tutor** tenir cura del declarat incapaç.
- En el cas de tutela, el jutge pot nomenar, a més del tutor, a un **administrador del patrimoni** del declarat incapaç quan ho cregui necessari.
- Els càrrecs de tutor o administrador, en principi, són **no retribuïts** (sens perjudici del dret a recuperar les **despeses** que genera el compliment del seu encàrrec).
- Excepcionalment, el jutge podrà acordar una **remuneració** pel tutor i/o pel administrador patrimonial si el patrimoni del incapacitat ho permet.
- Poden demanar la **remoció del tutor** els familiars o l'entitat que acull la persona, entre d'altres.

CURATELA (art. 223-1 i ss. CCCat)

- Figura que protegeix persones a qui es declara una **incapacitat parcial**.

La incapacitat *parcial* s'entén com la impossibilitat d'autogovernar-se en només 1 dels següents àmbits:

- a) Personal
- b) Patrimonial

** El cas més habitual és la impossibilitat d'autogovernar-se en l'àmbit patrimonial.*

- La persona encarregada de vetllar per la persona incapacitada és el **curador**.
- **Poden ser nomenats curadors els progenitors o altres persones.**

DELACIÓ VOLUNTÀRIA DE TUTOR O ALTRES CÀRRECS TUTELARS

- Determinades persones poden **designar** la persona que consideren idònia pel càrrec de tutor o altres càrrecs tutelars. Supòsits de delació voluntària:
 - a) **Autodelació.-** Un mateix abans de trobar-se en situació d'incapacitació.
 - b) **Delació feta pels titular de la potestat parental.-** Els progenitors respecte els seus fills menors d'edat o majors d'edat incapacitats. La designació de tutor es fa **en previsió del moment en que els progenitors no puguin continuar exercint la potestat parental.**
- La delació voluntària es pot fer en escriptura pública o testament.
- * ***El jutge, ha de nomenar com a tutor a la persona indicada en una delació voluntària, però, excepcionalment per causa justificada, pot designar altres persones.***

DESIGNACIÓ DE CÀRRECS TUTELARS

DELACIÓ JUDICIAL DE TUTOR O ALTRES CÀRRECS TUTELARS

- El **jutge decideix per si mateix** el nomenament dels càrrecs tutelars en els següents supòsits:
 - a) En absència de delació voluntària (o quan la persona designada no és apta en opinió del jutge).
 - b) Quan el designat refusa el càrrec adduint les causes previstes a la llei (p.ex. per edat, malaltia, manca de relació o per feina).
 - c) Quan el tutor cessa en el càrrec (p. ex. per mort o renúncia posterior).
- **Ordre de preferència** en l'elecció que imposa la llei al jutge:
 - a) Cònjuge de persona incapacitada.
 - b) Descendents
 - c) Ascendents
 - d) Germans

SOLUCIONS LEGALS DAVANT ACTES PATRIMONIALS REALITZATS PER UNA PERSONA INCAPACITADA

- Una de les finalitats de la pròrroga de la potestat parental, la tutela i de la curatela és **prevenir que la persona incapacitada realitzi actes patrimonials perjudicials per a ella**. El progenitors amb la potestat parental prorrogada, el tutor i el curador tenen la missió d'exercir el control necessari per evitar-ho.
- Malgrat tot, quan es produeix un d'aquests actes patrimonials perjudicials, la solució que proporciona el sistema legal és la **nul·litat o anul·labilitat dels mateixos (és a dir, deixar-los sense efecte)**.
- Tenir la declaració judicial d'incapacitat **facilita i simplifica la reclamació** de la nul·litat o l'anul·labilitat.
- Correspon als progenitors, tutor i al curador exigir la nul·litat o l'anul·labilitat.

- El jutge pot nomenar un defensor judicial:
 - a) Si hi ha **conflicte d'interessos** entre els progenitors, tutor o curador i la persona incapacitada.
 - b) En situacions transitòries en que **no hi ha un tutor o curador nomenat** o quan aquests **no exerceixen les seves funcions**.
- Poden instar el nomenament del defensor judicial: el propi jutge, el fiscal, el tutor, el curador o qualsevol persona amb interès legítim (**p. ex. familiars o entitats assistencials o residencials**).

- La persona física o jurídica **que té cura d'una persona** en la que es dona una **causa d'incapacitació** i:
 - a) No té progenitors ni tutors, o
 - b) Té progenitors o tutors però que no exerceixen les seves funcions.
- Té **l'obligació de comunicar la guarda de fet al jutjat**. Així aquest podrà iniciar els tràmits per nomenar tutor o resoldre la situació de manera permanent d'alguna altra manera.
- En cas que assumeixi la gestió patrimonial, **s'ha de limitar a fer actes d'administració imprescindibles**.

PLANIFICACIÓ SUCCESÒRIA

En absència de testament la llei determina qui seran els successors pel següent

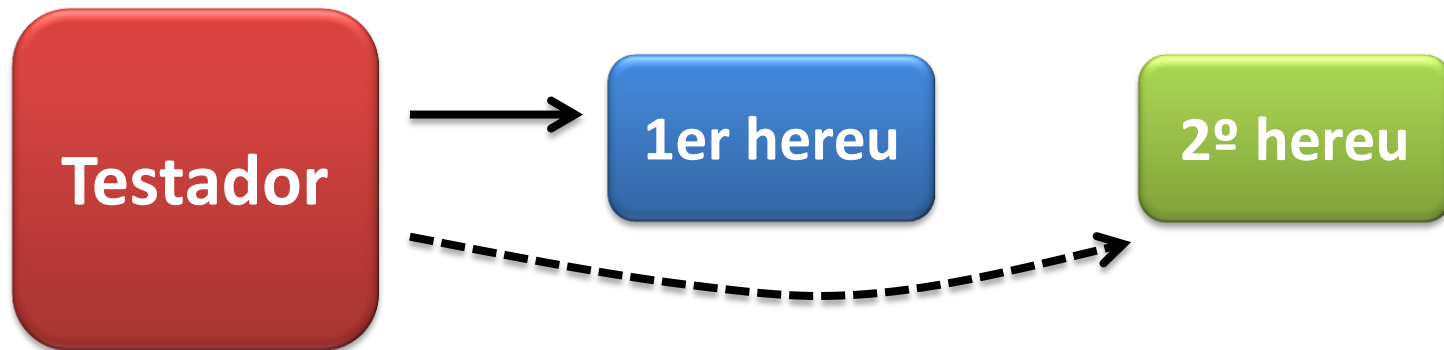
ORDRE DE PREFERÈNCIA:

1. Descendents + cònjuge (usdefruit universal)
2. Cònjuge
3. Ascendents
4. Germans i nebots
5. Generalitat de Catalunya

SUBSTITUCIÓ VULGAR (art. 425-1 i ss. CCCat)

El testador pot instituir un 2º hereu (o més: 3er, 4at, etc.) pel cas que el 1er hereu (o ulteriors) no pugui/n (p. ex. premoriència) o vulgui/n ser-ho (p. ex. renúncia herència).

*Designació *alternativa*

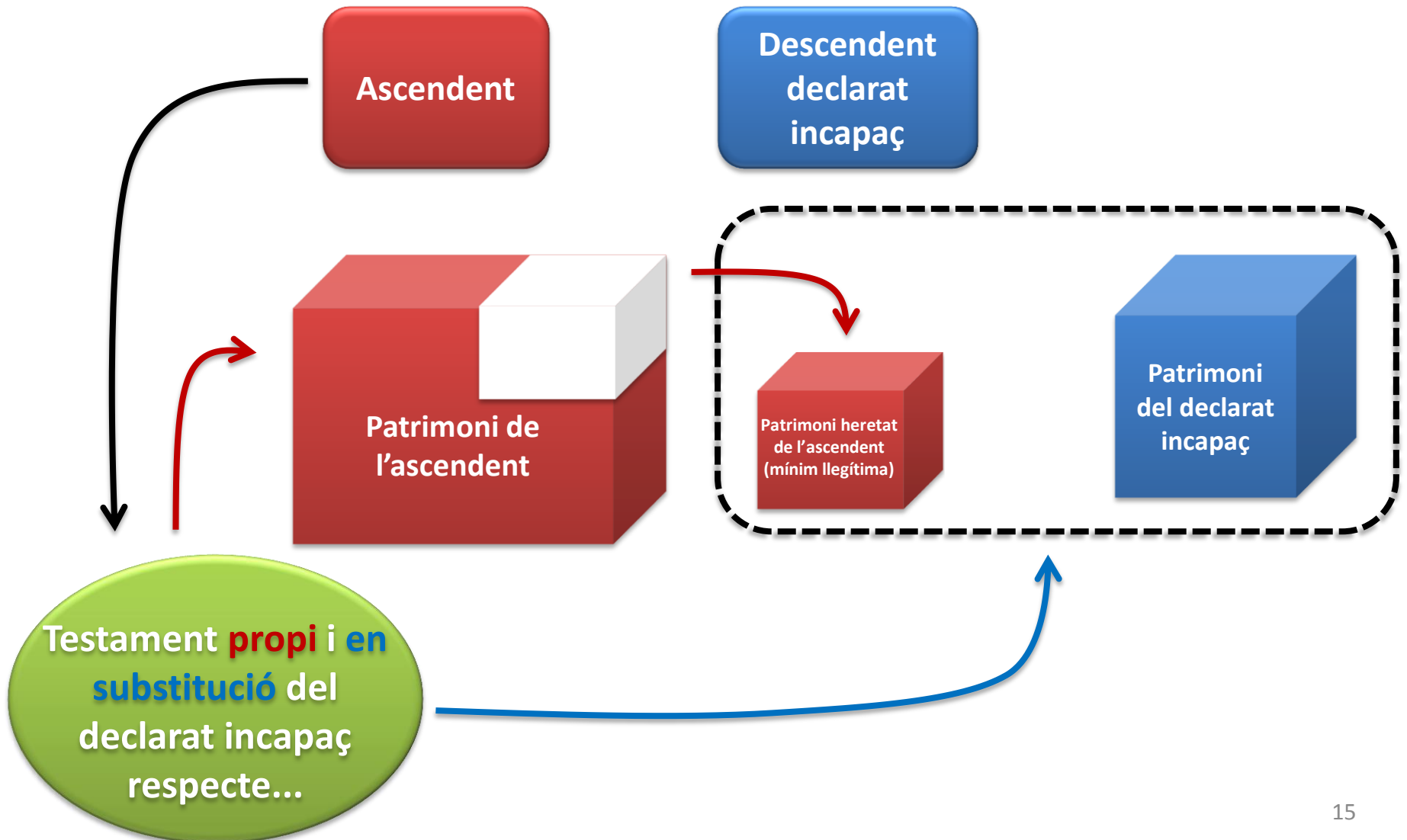

L'ascendent pot fer testament en substitució del seu descendent declarat incapacat.

Ascendent decideix en aquest testament sobre:

1. El seu propi patrimoni
2. El patrimoni del declarat incapacat.

SUBSTITUCIÓ EXEMPLAR (art. 425-10 i ss. CCCat)

DELIMITACIÓ DELS HEREUS DE LA PERSONA INCAPACITADA

L'ascendent podrà designar els hereus del descendent declarat incapacitat respectant els límits legals:

1. **Ordre imperatiu de preferència:**

- a) Descendents o cònjuge.
- b) Qualsevol parent/s màxim de 4at grau.

**Llibertat per designar un o més dins de cada grup i en proporcions iguals o desiguals.*

**L'ascendent no es pot designar a si mateix com substitut.*

2. **Excepció.-** Es pot designar -ignorant regla 1- indistintament a:

- a) Tutors persones físiques o jurídiques.
- b) Guardadors de fet.

PACTES SUCCESSORIS (art. 431-1 i ss. CCCat)

- Dues o més persones poden **pactar anticipadament en un contracte que s'eleva a públic com serà la successió d'una d'elles el dia que mori**. Continguts possibles del pactes:
 - a) Determinació de qui serà/n hereu/s.
 - b) Determinació d'altres afavorits (legataris p.ex.) i, en general, determinació del repartiment de l'herència.
 - c) Obligacions unilaterals o recíproques entre els atorgants i també a favor de tercers en vida d'ells.
 - d) Imposició de càrregues als afavorits pels pactes.
- Els pactes són **resolubles** de mutu acord i **revocables unilateralment** en determinats supòsits (p. ex. incompliment de les càrregues).

PACTES SUCCESSORIS

(art. 431-1 i ss. CCCat)

- Dues o més persones poden **pactar anticipadament en un contracte que s'eleva a públic com serà la successió d'una d'elles el dia que mori**. Continguts possibles del pactes:
 - a) Determinació de qui serà/n hereu/s.
 - b) Determinació d'altres afavorits (legataris p.ex.) i, en general, determinació del repartiment de l'herència.
 - c) Obligacions unilaterals o recíproques entre els atorgants i també a favor de tercers en vida d'ells.
 - d) Imposició de càrregues als afavorits pels pactes.
- Els pactes són **resolubles** de mutu acord i **revocables unilateralment** en determinats supòsits (p. ex. incompliment de les càrregues).

LLEGATS (art. 427-1 i ss. CCCat)

- El llegat és una **forma d'atribuir *mortis causa* a alguna persona un bé o un dret**. Així el llegat esdevé una càrrega per qui hagi de satisfer-lo. La càrrega per a qui ha de satisfer-lo ha de ser inferior al valor dels béns rebuts.
- És **compatible la condició d'hereu amb la de legatari**.
- En principi, és l'hereu qui té l'obligació de satisfer el llegat però es pot imposar a un legatari aquesta obligació.
- Així doncs, el legatari pot estar gravat amb un llegat. *P. ex. en principi un llegat a favor d'una entitat grava l'hereu, però es podria gravar aquest 1er llegat (uns immobles) amb un 2º llegat (pensió vitalícia) a favor d'una persona amb discapacitat.*
- Un llegat es pot sotmetre a **condicions suspensives, condicions resolutòries i a terminis**.

- Hi ha un gran nombre de **classes de llegat**, entre d'altres:
 - a) Llegat de diners.
 - b) Llegat de béns immobles.
 - c) Llegat de béns mobles (p. ex. actius financers).
 - d) Llegat de dret d'aliments.
 - e) Llegat de pensions periòdiques (vitalícies o no).
 - f) Llegat dret d'habitació.
 - g) Llegat d'usdefruit.
 - h) Llegat d'un conjunt de béns.
 - i) Llegat d'un percentatge de l'herència.

PENSIÓ VITALÍCIA (art. 10 i ss. Llei 6/2000)

- Dret a percebre una pensió periòdica vitalícia **en diners**.
- El constituent del dret decideix si el **beneficiari és ell mateix o un tercer**.
- La constitució s'ha de fer per un document bilateral en el que el deutor accepta l'obligació de pagar la pensió **a canvi d'un capital en béns mobles o immobles**.
- Llevat que es faci a **títol gratuït** *intervivos* (via donació) o *mortis causa* (via llegat). En aquest cas, el deutor s'obliga a satisfer-la, sense rebre res a canvi, en vida seva o a la seva mort (amb càrrec a l'herència).
- **Exemples:** *Llegat a una entitat d'uns béns a canvi de una pensió vitalícia a favor d'una persona amb discapacitat o instituir hereu un o més fills amb l'obligació de pagar pensió vitalícia amb càrrec a l'herència.*
- Garanties de compliment:
 - a) Hipoteca.
 - b) Aval.
 - c) Condició resolutòria.

PATRIMONI PROTEGIT

(art. 227-1 i ss. CCCat)

- **Beneficiaris** possibles:
 - a) Persones amb discapacitat psíquica igual o superior al 33%.
 - b) Persones amb discapacitat física o sensorial igual o superior al 65%.
 - c) Persones amb grau de dependència II o III
- **Afectació d'uns béns** -aportats a títol gratuït pel constituent- i també el seus rendiments i subrogats **a la satisfacció de les necessitats vitals del beneficiari.**
- És un **patrimoni autònom (sense propietari)**. Per tant ni el constituent, ni l'administrador ni el beneficiari tenen un dret de propietat sobre ell.
- Es poden anar fent **més aportacions** al patrimoni per part del constituent o de terceres persones.

- El patrimoni protegit **no respon dels deutes** del constituent, de l'administrador ni del beneficiari, amb alguna excepció.
- **No pot ser administrador el beneficiari.** Si pot ser-ho el constituent, sempre que no sigui al mateix temps beneficiari.
- El constituent pot designar **persones que supervisin a l'administrador** i pot establir altres mesures de control que cregui convenientes.
- L'administrador ha de **retre comptes anualment** de la seva gestió davant el propi beneficiari o els seus representants legals.
- A la **mort del beneficiari** el patrimoni **reverteix a la persona determinada pel constituent** i, a manca de determinació, al propi constituent o als seus hereus.

Assessors legals
i tributaris

Jordi Vives Folch

Advocat-Soci

Balmes, 310, pral. 1^a, 08006 Barcelona

T. +34 93 301 27 29

F. +34 93 396 90 88

M. +34 650 49 26 41

E-mail: jvives@entialegal.com

www.entialegal.com